

GENOOTSCHAP NEDERLAND - ARUBA

VOOR U GELEZEN...

22 NOVEMBER 2015

TEN GELEIDE

Geachte deelnemer van het Genootschap Nederland-Aruba, geachte lezer!

Hierbij ontvangt u de oktober 2015-editie van Voor u Gelezen... De geregelde bloemlezing van berichten over actuele ontwikkelingen in en om Aruba is, zoals al vele jaren het geval is, geredigeerd door ons bestuurslid Nelo Emerencia. Uit de reacties die ons bestuur ontvangt, maken wij op dat Voor u Gelezen door u wordt gewaardeerd.

De berichten die Nelo deze keer selecteerde, betreffen de discussies over ontwikkelingen binnen het Koninkrijk t.a.v. Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Minister Plasterk: 'Wij gaan naar steeds meer afstand toe, maar maak daar in het belang van de mensen geen gemakkelijk verhaal van. Zonder inbedding in een koninkrijk zouden mensen een slechter leven hebben.'

Daarnaast leest u over de mogelijke overname van de raffinaderij en de aanstaande beslissing over proefboringen olie of gas. En ook over de zesde *Green Aruba Conference* en de plannen van de regering om duurzaamheid breder in te voeren. Van belang is ook dat de onderwijsminister de mogelijkheden van meertalig onderwijs gaat onderzoeken.

Met groot genoegen maak ik nog melding van de lezing die Minister-President Mike Eman van Aruba op 3 december 2015 bij het Genootschap Nederland-Aruba houdt. Hij spreekt in Den Haag, in het Internationale Perscentrum Nieuwspoor. U heeft ongetwijfeld onze uitnodiging daarvoor ontvangen.

De titel van zijn lezing is 'Uitdagingen en Ambities van Aruba'. Daar is niets te veel mee gezegd. De ontwikkeling van de Koninkrijksbetrekkingen en de toekomst van een duurzaam Aruba binnen het Koninkrijk en in de Caribische regio zijn slechts twee van de vele uitdagingen waarvoor Aruba staat. Reden waarom Aruba bijzonder is geïnteresseerd in de Klimaatop in Parijs.

Natuurlijk zal de Arubaanse premier enkele weken voor de officiële viering van 30 jaar Status Aparte van Aruba ook ingaan op de successen van zijn land. Het Genootschap Nederland-Aruba wil Aruba van harte gelukwensen met dit aanstaande jubileum, dat ongetwijfeld zeer velen zal doen terugdenken aan 1986, aan de inspanningen die nodig waren om deze aparte status te verwerven en aan jaren na 1986 toen Aruba alle zeilen moest bijzetten om economisch overeind te blijven.

Tot slot nog dit: op onze website zijn enkele nieuwe artikelen verschenen over de relatie Nederland-Aruba. Zie: www.genootschapnederlandaruba.nl.

Ik wens u veel leesplezier!

Nico van Grieken, voorzitter

Koninkrijk- en EU-relaties	2
01 oktober: Premiers: 'Een keer maar nooit weer'	2
05 oktober: 'Rutte was niet op de hoogte van brief Caribische premiers'	3
06 oktober: Plasterk benadrukt complexiteit binnen Koninkrijk	3
07 oktober: Weinig steun voor PVV-enquête.....	3
08 oktober: Aruba kan voorlopig niet meeliften op lage rente Nederland.....	4
09 oktober: Geschillenregeling Koninkrijk nog ver weg	5
09 oktober: Plasterk wijst op voordelen Koninkrijk.....	5
30 oktober: Plasterk komt praten over FDA, raffinaderij en openbare financiën	5

Financiën en economie	6
05 oktober: Citgo-experts inspecteren Valero raffinaderij	6
14 oktober: Begin 2016 definitief besluit over proefboringen olie of gas	6
Duurzame energie.....	7
05 oktober: Regering wil duurzaamheid breder invoeren	7
20 oktober: TNO moet gaan samensmelten met Aruba	8
28 oktober: Vliegwielen voor opslag energie.....	9
29 oktober: ‘Milieuwet over enkele maanden naar parlement’	9
Onderwijs.....	9
02 oktober: Onderwijs-minister wil meer opties naast bestaande onderwijsaanbod.....	9
22 oktober: Jeugd rapport over generatie Y gepresenteerd	10
Diversen	11
29 oktober: Investeren in duurzame sociale infrastructuur.....	11

Noot: alle artikelen zijn uit *Amigoe*, tenzij anders vermeld.

Koninkrijk- en EU-relaties

01 oktober: Premiers: ‘Een keer maar nooit weer’

ORANJESTAD — Mocht de Koninkrijksregering in de toekomst weer een aanwijzing geven aan een gouverneur, dan zullen de regeringen van Aruba, Curaçao en St. Maarten niet meewerken aan de uitvoering daarvan.

De drie premiers Mike Eman (Aruba), Ben Whiteman (Curaçao) en inmiddels demissionair premier Marcel Gumbs (St. Maarten) schrijven dat in een brief aan de Nederlandse premier Mark Rutte. Zij hebben zich achter de toelichting geschaard die de Raad van State onlangs gaf over de aanwijzing voor gouverneurs.

Alle premiers waren afgelopen week aanwezig in New York ter gelegenheid van het 70-jarig bestaan van de Verenigde Naties, waar zij met Rutte onder andere spraken over de autonomie van de eilanden. De Raad van State is het hoogste orgaan binnen het Koninkrijk. Twee weken geleden gaf de RvS een toelichting op de aanwijzing van de Rijksministerraad voor Aruba vorig jaar, waarbij met name ingegaan werd op aanwijzingen via de gouverneurs van Aruba, Curaçao en St. Maarten.

Deze aanwijzing verliep volgens minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Ronald Plasterk, geheel volgens de procedure en regels. In de betreffende aanwijzing kreeg gouverneur Fredis Refunjol opdracht om eerst onderzoek te laten verrichten naar de houdbaarheid van de begroting en pas daarna zijn handtekening te zetten. Dat lijkt in strijd met de opvatting van de Raad van State, dat de gouverneur nooit een aanwijzing kan krijgen die buiten zijn bevoegdheden als Koninkrijksorgaan liggen. De ondertekening van een begroting en andere Landsverordeningen is een bevoegdheid als Landsorgaan. Ook meldde de Raad van State dat de vaststelling van een Landsverordening of Landsbesluit niet gedurende een lange termijn opgeschort kan worden door middel van een aanwijzing.

De premiers wijzen in hun brief aan Rutte onder meer op de onafhankelijke positie van een gouverneur (als vertegenwoordiger van de koning) en op de regels van het Statuut over een algemene maatregel van rijksbestuur. Die kan alleen genomen worden als andere middelen niet hebben gewerkt of zullen werken. Verder verdient het de voorkeur bij een geschil over de interpretatie van het Statuut en Rijksregelingen om hierover onderling overeenstemming te bereiken. Lukt dat niet, dan moet het geschil voorgelegd kunnen worden aan een onafhankelijke instantie om dit op korte termijn te beslechten. Iets waar ook de RvS voor pleit.

De premier van Aruba wijst verder op de grote financiële schade die het Land opliep als gevolg van het ‘onrechtmatig ingrijpen door de Koninkrijksregering’ door het geven van de aanwijzing. De regering van St. Maarten op haar beurt wijst op de eigen positie en verantwoordelijkheid van de gouverneurs inzake integriteitkwesities, waarbij grote schade kan worden toegebracht aan de reputaties van mensen.

De drie regeringen van de landen zullen steun blijven verlenen aan de uitvoering van de taken die zijn verankerd in het Statuut en de Rijksregelingen en verwachten dat de Koninkrijksregering hetzelfde doet, aldus de drie premiers.

05 oktober: ‘Rutte was niet op de hoogte van brief Caribische premiers’

ORANJESTAD — De Nederlandse premier Mark Rutte was tijdens de vergaderingen van de Verenigde Naties (VN) in New York niet op de hoogte van de brief die de premiers van Aruba, Curaçao en St. Maarten voor hem hadden opgesteld.

Dat zegt premier Mike Eman in gesprek met Ariën Rasmijn voor het Caribisch Netwerk. In die brief stellen de premiers onder meer dat zij voortaan niet meer zullen meewerken, mocht Nederland weer via de gouverneur ingrijpen in hun interne aangelegenheden.

Eman was samen met premiers Ben Whiteman van Curaçao en Marcel Gumbs, toen nog premier van St. Maarten, in New York om mee te lobbyen voor een niet-permanente zetel voor het Koninkrijk in de Veiligheidsraad van de VN. Volgens Eman hadden de premiers van tevoren afgesproken dat zij het hierover zouden hebben. Uit die gesprekken vloeide de brief die door de bureaus van alle drie de premiers is opgesteld.

De brief werd vervolgens ondertekend en verstuurd naar het kantoor van premier Rutte op het Binnenhof in Den Haag. Er is volgens Eman geen spanning ontstaan met Rutte sinds het verschijnen van de brief. “Ik had hem vandaag nog aan de lijn.”

In de brief aan premier Rutte wijzen Eman, Whiteman en Gumbs niet alleen op het advies van de Raad van State, maar ook op de stelling van de dekolonisatiecommissie van de VN toen het Statuut van het Koninkrijk net was opgesteld en aan die commissie was gepresenteerd. De drie premiers beweren dat de commissie toen twijfels had bij de oprechtheid van Nederland zich aan de nieuwe rechtsorde binnen het Koninkrijk te houden. Het waren uiteindelijk de vertegenwoordigers van de Antillen toentertijd die de dekolonisatiecommissie gerust hadden gesteld.

De afspraak die toen werd gemaakt was dat de Antillen altijd bij de VN konden aankloppen, mochten zij vinden dat Nederland haar rol binnen het Koninkrijk te buiten ging.

06 oktober: Plasterk benadrukt complexiteit binnen Koninkrijk

DEN HAAG — “We gaan naar steeds meer afstand toe. Dat zie ik op de lange termijn wel gebeuren en dat willen die landen ook. Maar in het belang van de mensen daar, moet je er geen gemakkelijk verhaal van maken.” Minister Ronald Plasterk benadrukte gisteren dat de verzelfstandiging van het Caribisch deel van het Koninkrijk niet eenvoudig is.

De PvdA-minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties deed zijn uitspraken in WNL op Zondag, een praatprogramma van de rechtsgeoriënteerde omroep WNL. Vijf jaar na de ontmanteling van de Nederlandse Antillen gaf Plasterk in het programma zijn visie op de huidige stand van zaken.

Volgens presentator Rick Nieman werden de afgelopen jaren gekenmerkt door ‘ellende’ en ‘gedoe’. In beeldfragmenten werd verwezen naar de strijd tussen criminele bendes op Curaçao, het omkooptchandaal van politicus Patrick Illidge op St. Maarten en de hongerstaking van premier Mike Eman op Aruba. “Het is het ene dieptepunt na het andere. Wat hebben we daar eigenlijk nog te zoeken?”, vroeg Nieman.

Sjuul Paradijs, de oud-hoofdredacteur van De Telegraaf die ook te gast was, stelde voor om toe te werken naar een situatie waarin Curaçao, Aruba en St. Maarten geen geld meer krijgen uit Nederland. “Ik ben geen liefhebber van uitspraken als ‘laten we die eilanden dumpen’. Die flauwekul van de PVV is onuitvoerbaar. Maar laten we afspreken dat we de subsidie in tien jaar tijd terugbrengen naar nul”, zei Paradijs.

Plasterk benadrukte dat de afgelopen jaren toch ook veel bereikt is, waarbij hij de verbeterde financiële situatie op Curaçao als voorbeeld noemde. De minister legde uit dat de Nederlandse overheid inmiddels geen begrotingssteun meer geeft aan de landen, maar wel bijdraagt aan taken als justitie. “Als je naar de Nederlandse begroting kijkt, dan is dat niet zo veel”, zei Plasterk. “Het plan voor de korte termijn is dat de landen financieel hun eigen broek kunnen ophouden. Voor de lange termijn, denk ik dat je voor het leger en voor ambassades toch iets samen moet blijven doen.”

07 oktober: Weinig steun voor PVV-enquête

DEN HAAG — De politieke partij PVV kreeg vandaag felle kritiek op het voorstel om eenzijdig de banden met Aruba, Curaçao en St. Maarten te verbreken. De partij beroept zich op een enquête waaruit blijkt dat veel Nederlanders het voorstel steunen. Andere partijen in de Tweede Kamer gaven aan dat de PVV-plannen simpelweg niet realistisch zijn.

Het voorstel dat werd ingebracht door PVV-Tweede Kamerlid Sietse Fritsma dreigde even tot een eindeloze discussie te leiden. Fritsma noemde de Tweede Kamer een 'nepparlement' en de andere partijen 'laf' omdat ze vasthouden aan de resolutie van de Verenigde Naties, waarin het zelfbeschikkingsrecht is toegekend aan voormalige koloniën, maar niet aan koloniserende landen als Nederland. "De Nederlander heeft niets te zeggen op dit gebied. Dat is een aantasting van een democratisch recht", aldus Fritsma. De PVV was volgens hem de enige partij die Nederlanders echt vertegenwoordigt.

De andere partijen reageerden fel op zijn uitspraken, inclusief Tweede Kamervoorzitter Anouchka van Miltenburg, die nadrukkelijk afstand nam van de term nepparlement. PvdA-Tweede Kamerlid Roelof van Laar merkte op dat juist binnen de PVV een gebrek aan democratie is, omdat PVV-stemmers geen lid kunnen worden van de partij en ook geen invloed kunnen hebben op het partijprogramma. Gert Jan Segers van de Christen Unie vroeg of de PVV zich altijd laat leiden door enquêtes, aangezien er ook onderzoeken zijn die uitwijzen dat een meerderheid van de Nederlanders voordelen ziet van het lidmaatschap van de Europese Unie. "Wat u doet, is een onderzoekje oplepelen op het moment dat het u uitkomt", zei hij.

Fritsma kreeg vooral felle kritiek van SP-Tweede Kamerlid Ronald van Raak. "U kletst", zei hij. "U zou eens wat vaker een debat bij moeten wonen. Samen met de VVD heeft de SP een voorstel ingediend voor een Gemenebest-constructie." Fritsma hield echter vol dat de SP het Koninkrijk in zijn huidige vorm wil behouden. Nadat zowel Fritsma als Van Raak beiden hun standpunten een aantal keer herhaald hadden, greep Van Miltenburg in. "Op deze manier komen we niet verder. Ik heb het gevoel dat jullie niet dichterbij elkaar komen", brak ze de discussie af.

In de enquête werden drie vragen voorgelegd, waarin nog stevast gesproken wordt over de Nederlandse Antillen. Een meerderheid van 55 procent vindt dat Nederland geen zorgplicht heeft voor de eilanden en 38 procent vindt dat er wel sprake is van een zorgplicht. Van de ondervraagden vond 47 procent dat Nederland het recht moeten hebben om de banden met de Nederlandse Antillen eenzijdig te verbreken en 39 procent niet. Tot slot werd gevraagd of financieel wanbeheer en fraude op de eilanden voldoende reden is om de banden volledig te verbreken. Hierop antwoordde 61 procent van de ondervraagden bevestigend en 33 procent ontkennend. De cijfers geven ook inzicht in de politieke voorkeur van de ondervraagden, waarbij met name D66-kiezers van mening zijn dat Nederland een zorgplicht heeft en de banden met de eilanden niet moet verbreken.

De discussie over het onderwerp wordt morgen ongetwijfeld voortgezet met een reactie van minister Ronald Plasterk van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

08 oktober: Aruba kan voorlopig niet meeliften op lage rente Nederland

DEN HAAG — Minister Ronald Plasterk van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties waarschuwde de Tweede Kamer en de regering van Aruba vandaag voor een te groot optimisme met betrekking tot leningen tegen een lage Nederlandse rente. "Dat kan echt alleen als men structureel en duurzaam op weg is naar begrotingsevenwicht. Dat is geen kwestie van weken of maanden", zei Plasterk.

De minister maakte zijn opmerking tijdens het debat over de begroting van Koninkrijksrelaties. Het onderwerp werd gisteren door CDA-Tweede Kamerlid Madeleine van Toorenborg aangesneden. Ze vroeg naar mogelijkheden om Aruba, maar ook Curaçao en St. Maarten, iets meer tegemoet te komen. "Kan er een manier worden gevonden om ervoor te zorgen dat de regeringen van de andere landen op dezelfde manieren kunnen lenen als Nederland dat kan? Zij betalen enorme rentes; daar gaat heel veel geld in om. Waarom kan niet worden gezien of dit op dezelfde voorwaarden kan als in Nederland", zei Van Toorenborg.

Plasterk zei dat hij die mogelijkheid niet uitsluit, maar benadrukte dat het nog lang niet zover is. "Ik wil geen overdreven verwachting scheppen. Het is een heel traject", aldus de minister. Christen Unie-Tweede Kamerlid Gert Jan Segers vroeg nog of de minister een termijn kon noemen, maar daar liet Plasterk zich niet toe verleiden.

PvdA-Tweede Kamerlid Roelof van Laar en VVD-Tweede Kamerlid André Bosman gaven aan dat ze grote twijfels hebben over de financiële situatie op Aruba. Van Laar noemde de aanleg van de vierbaansweg. "Ik krijg steeds meer het gevoel alsof het niet de goede kant op gaat met Aruba. Het lijkt wel of ze niet beseffen dat het land bijna failliet is." Bosman wilde een toezegging dat niet het College Aruba financieel toezicht uiteindelijk een beslissing neemt over een lening. "Ik schrik een beetje van een CAft, dat in de meedenk-stand zit. Als er een verzoek voor een lening komt, dan wil ik dat dat naar de Tweede Kamer komt", zei hij.

Plasterk wilde geen uitspraken doen over de vierbaansweg, verwijzend naar investeerders en financiële markten die ook luisteren naar Tweede Kamervergaderingen. Tegen Bosman zei hij dat het CAft alleen een advies geeft, maar de Rijksministerraad uiteindelijk beslissingen neemt. "Over die beslissingen leg ik in de Tweede Kamer verantwoording af", aldus Plasterk.

09 oktober: Geschillenregeling Koninkrijk nog ver weg

DEN HAAG — De geschillenregeling voor het Koninkrijk is nog ver weg. Het proces is vertraagd nu twee van de drie premiers van de Caribische eilanden in de Koninkrijk niet meer in functie zijn. Dat zei de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) Ronald Plasterk gisteren tijdens de behandeling van de begroting van Koninkrijksrelaties in de Tweede Kamer. Meerdere Kamerleden drongen aan op de komst van een geschillenregeling. Die regeling laat volgens de minister voorlopig nog op zich wachten. De Caribische landen zijn tegen een tijdelijke regeling waarbij de Raad van State een zwaarwegend, maar niet-bindend advies kan geven. Ze zijn bang dat de Rijksministerraad deze adviezen negeert.

09 oktober: Plasterk wijst op voordelen Koninkrijk

DEN HAAG — Minister Ronald Plasterk bood enige tegenwicht aan het negatieve beeld dat eerder deze week geschetst werd van het Koninkrijk. Hij reageerde daarmee op de PVV-enquête waaruit bleek dat veel Nederlanders de banden met Aruba, Curaçao en St. Maarten willen verbreken, maar hij reageerde ook op het voorstel van de SP en VVD om naar een Gemeenebest toe te werken.

“Ik denk dat de inwoners van de Caribische landen zonder inbedding in een Koninkrijk een slechter leven zouden hebben”, zei Plasterk. “Ik besef dat er politieke partijen zijn die er anders over denken, ook aan de andere kant van de oceaan en dat is hun goed recht, maar ik vind het toch mijn verantwoordelijkheid als minister van Koninkrijksrelaties om op de voordelen te wijzen.”

De PVV verwees tijdens de begrotingsbehandeling naar een enquête over het feit dat Nederland als voormalige kolonisator niet de mogelijkheid heeft om de banden met de voormalige koloniën te verbreken, zoals is afgesproken binnen de Verenigde Naties (VN). “Het is een gedwongen huwelijk. Nederlanders hebben daar niets over te zeggen”, herhaalde PVV-Tweede Kamerlid Sietse Fritsma gisteren.

Plasterk bestreed dat de inwoners van Europees Nederland niets in te brengen hebben. De begrotingssteun aan de landen is inmiddels beëindigd en Nederland eist ook dat de landen zich aan andere afspraken houden, zei hij. De minister steunt het uitgangspunt dat Nederland niet de banden met de eilanden eenzijdig kan verbreken. Niet alleen omdat dit een internationale afspraak is, maar ook omdat hij persoonlijk van mening is dat het nu eenmaal niet de keuze was van de eilanden om gekoloniseerd te worden.

In het verlengde hiervan zei Plasterk over de Gemeenebest-constructie dat dit alleen mogelijk is wanneer Aruba, Curaçao en St. Maarten daar iets voor voelen. “Ik heb het gevoel dat dat nu niet zo is”, zei Plasterk. Dit leidde tot een reactie van de beide initiatiefnemers, VVD-Tweede Kamerlid André Bosman en SP-Tweede Kamerlid Ronald van Raak. Bosman vond het ongepast dat Plasterk zich uitsprak als voorstander van het Koninkrijk, juist omdat de Caribische landen daar zelf over mogen beslissen, maar Plasterk benadrukte dat hij toch de voordelen wilden noemen. Van Raak zei dat binnen politieke partijen op Aruba, Curaçao en St. Maarten wel degelijk wordt nagedacht over de Gemeenebest-constructie, zodat het initiatief niet voor niets is geweest.

30 oktober: Plasterk komt praten over FDA, raffinaderij en openbare financiën

DEN HAAG / ORANJESTAD — Minister Ronald Plasterk van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is van komende maandag tot woensdag 4 november op Aruba en Curaçao. Hij wil met name praten over economische groei en sociale ontwikkeling. “Een gezonde economie is onontbeerlijk voor de toename van werkgelegenheid en de afname van armoede in de landen van het Caribisch deel van het Koninkrijk”, meldt het ministerie in een persbericht.

Maandag is de minister op Aruba waar hij afspraken heeft met gouverneur Fredis Refunjol, premier Mike Eman, Financiënminister Angel Bermudez en minister Mike de Meza van Economische Zaken, Communicatie, Energie en Milieu. Verder bezoekt Plasterk de marinierskazerne Savaneta en gaat hij langs bij het Sociale Vormingsproject voor jongens zonder werk of diploma. Ook bezoekt hij de raffinaderij, de Kamer van Koophandel, vakbonden en werkgeversorganisaties. Belangrijke gespreksonderwerpen zijn onder meer de afronding van het Fondo Desaroyo Aruba (FDA), de eventuele heropening van de raffinaderij en de afspraken over de openbare financiën van Aruba.

Op Curaçao heeft Plasterk dinsdag een afspraak met premier Ben Whiteman. Minister Plasterk heeft de Curaçaose premier nog eens nadrukkelijk hulp aangeboden met betrekking tot de Isla. “De manier waarop Nederland concreet zou kunnen helpen om te komen tot een duurzaam scenario voor de raffinaderij en de inwoners van uw land, verken ik graag verder met u tijdens mijn bezoek aan Curaçao volgende week”, aldus Plasterk in een brief aan Whiteman. Hij benadrukt dat hij met deze brief geen afbreuk wil doen aan de autonome verantwoordelijkheid van Curaçao op dit gebied en dat hij ook beseft dat de Curaçaose regering al aandacht heeft voor de problematiek. “Ik ben mij ervan bewust dat uw regering druk

doende is het door u gekozen voorkeursscenario van modernisering van de raffinaderij vorm te geven”, schrijft hij. “Dat de in de Kamer bestaande zorgen door u worden gedeeld, heb ik mogen ervaren in het gesprek dat ik onlangs met u had in Den Haag. Het gaat om een ingewikkeld vraagstuk: naast aspecten van milieu en gezondheidszorg, spelen ook sociale, economische en financiële factoren een belangrijke rol.”

Behalve met Whiteman heeft de minister ook een afspraak met gouverneur Lucille George-Wout, bezoekt hij de naschoolse opvang in Fuik en de Curaçao Soccer Academy. Op woensdag bezoekt hij Fundashon Nieuw Nederland en de haven van Curaçao.

Financiën en economie

05 oktober: Citgo-experts inspecteren Valero raffinaderij

SAN NICOLAS — Experts van oliemaatschappij Citgo zijn afgelopen week begonnen met een inventarisatie van de Valero olieraffinaderij in San Nicolas. De medewerkers brengen in kaart wat nodig is om de raffinaderij, bij een eventuele koop door Citgo, te herstarten.

Het is niet de eerste keer dat medewerkers van deze maatschappij op bezoek zijn in de Valero raffinaderij. Tijdens onderhandelingen het afgelopen jaar zijn medewerkers van Citgo vaker naar de raffinaderij komen kijken.

Eind september ondertekenden de Arubaanse regering en de Amerikaanse oliemaatschappij Citgo (een dochteronderneming van de Venezolaanse staatsoliemaatschappij PDVSA) een intentieverklaring. Citgo heeft hiermee duidelijke interesse getoond voor de koop van de olieraffinaderij van Valero in Aruba. Nu wordt onderzocht of herstart technisch en economisch haalbaar is. De regering hoopt binnenkort te horen of Citgo de raffinaderij ook echt wil overnemen van Valero.

Valero sloot de raffinaderij in 2012 omdat er voor hen onvoldoende winst te behalen viel. Daarna probeerde Valero de raffinaderij te verkopen, onder meer aan Citgo's moederbedrijf PDVSA. Alle verkoop pogingen waren tot nu toe onsuccesvol. Momenteel wordt het terrein van de raffinaderij door Valero gebruikt voor opslag en overslag van olie. PDVSA is één van de grootste klanten die van deze faciliteiten gebruikt maakt.

14 oktober: Begin 2016 definitief besluit over proefboringen olie of gas

ORANJESTAD — De Spaanse olie- en gasmaatschappij Repsol neemt samen met partners Total en Shell begin 2016 een definitieve beslissing over proefboringen naar mogelijke delfstoffen in de Arubaanse zeebodem.

Dat maakte minister Mike de Meza van Economische Zaken, Communicatie, Energie en Milieu bekend na recent bezoek van vertegenwoordigers van Repsol. Bij deze bijeenkomst waren ook vertegenwoordigers van staatsbedrijf Utilities en Compania Arubiano di Petroleo (CAP), het Arubaanse staatsoliebedrijf dat Repsol de concessie voor de exploratie heeft gegund. Eerder bracht De Meza al een bezoek aan het hoofdkantoor en onderzoekscentrum van Repsol in Madrid.

Repsol liet tijdens het recente bezoek weten dat de exploratie goed verloopt en dat dit mede te danken is aan de voortvarende medewerking van de autoriteiten, aldus de regering. Na tweedimensionale metingen in 2013 werden vorig jaar driedimensionale metingen gedaan. Repsol beperkte deze metingen tot de zee ten noorden van Aruba. Bovendien nam het Spaanse bedrijf ook grondmonsters. De volgende fase is het doen van proefboringen. Aanvankelijk stond 20 december gepland als de deadline voor een beslissing over eventueel verder onderzoek. Die deadline wordt dus niet gehaald. Waarom niet, dat laat de regering niet weten.

Repsol, dat onder meer ook het nabijgelegen gasveld Perla bij het Meer van Maracaibo exploiteert, heeft tussen de 35 en 40 miljoen dollar geïnvesteerd in het zoeken naar delfstoffen hier. Het bedrijf is goed vertegenwoordigd in Latijns Amerika en de Cariben. Het bedrijf is actief in Venezuela, Trinidad en Colombia. Naast Aruba onderzoekt Repsol ook mogelijke bronnen in Colombia, Guyana en Trinidad. Onlangs nam Repsol het bedrijf Talisman over en versterkt daarmee haar activiteiten in Colombia.

Als er gas wordt gevonden in de Arubaanse zeebodem, staat het Nederlandse gasopsporingsbedrijf EBN het Arubaanse CAP bij met advies en expertise. Hiervoor werd in 2013 een samenwerkingsovereenkomst getekend. In de tussentijd heeft EBN meegekeken naar de resultaten van de twee- en driedimensionale metingen van Repsol. Om de risico's voor mens en milieu van proefboringen en delven te beperken, werkt de regering samen met het Nederlandse Staatstoezicht op de Mijnen (SODM). Deze samenwerking moet de risico's in kaart brengen, de wetgeving actualiseren naar de laatste juridische en technische ontwikkelingen en de minister adviseren over hoe het toezicht en de handhaving geregeld moeten worden.

Duurzame energie

05 oktober: Regering wil duurzaamheid breder invoeren

ORANJESTAD — Meer focussen op de inzet van hernieuwbare energiebronnen, maar ook op een mate van deugdelijk bestuur, houdbare financiën en duurzaam onderwijs. De regering van Aruba wil het begrip duurzaamheid breder trekken en op meer gebieden gaan implementeren. Dit naar aanleiding van de zeventien nieuwe Sustainable Development Goals (SDG's) die de Verenigde Naties (VN) 25 september hebben gelanceerd.

Dat vertelt AVP-fractie leider Rene Herdé in gesprek met Amigoe. In 2000 lanceerden de VN voor het eerst acht millenniumdoelen (Millennium Development Goals) die zich richtten op het uitbannen van wereldwijde armoede. Voor de komende vijftien jaar hebben de VN een nieuwe ontwikkelingsagenda vastgesteld met daarin zeventien duurzaamheidsdoelen, onderverdeeld in 169 subdoelen. Deze SDG's zijn op 25 september unaniem aangenomen door 193 lidstaten van de VN en moeten ertoe leiden dat de wereld in 2030 vrij is van armoede, honger en ziektes.

De doelen zijn voor het eerst opgesteld in dialoogsfeer met internationale organisaties, academici en handelsorganisaties. Het hoofd van Rainbow Warriors Aruba, Milton Ponson, zat samen met 1300 andere NGO's in de werkgroep Beyond 2015 die sinds 2012 continu feedback en commentaar heeft gegeven op de VN-doelen. "Als lid van de coalitie kreeg je documenten toegezonden voor commentaar, revisie en aanvulling", legt Ponson aan Amigoe uit. "Drie jaar lang kregen we structureel thema's aangedragen die we moesten uitdiepen. We moesten ons bijvoorbeeld buigen over het VN-conceptdocument over duurzame energie." Hieruit rolde de nieuwe ontwikkelingsagenda. "Het feit dat we van acht doelen naar zeventien gaan, betekent dat er heel veel werk is besteed aan het begrip duurzaamheid explicieter maken, maar het betekent ook dat het voor elk land een grotere uitdaging wordt om het in te voeren. Ik bedoel, acht doelen zijn nog te overzien. Weinig mensen zullen alle zeventien doelen uit het hoofd kennen, laat staan 169."

Ponson heeft de taak om de 2030-goals onder de aandacht te brengen op ons eiland. "De VN gebruiken een heleboel verschillende instrumenten om het onderwerp duurzame ontwikkeling onder de aandacht te brengen. Soms vergeet men hoeveel kanten het thema duurzaamheid heeft en op hoeveel verschillende manieren het kan worden bekeken." Hij kijkt kritisch naar het beleid van Aruba. "Sinds 2010 heeft Aruba ervoor gekozen om de koers te varen van duurzame ontwikkeling, maar dan specifiek gericht op het component duurzame energie. Maar steeds vaker zet men vraagtekens bij hoe groot het maatschappelijk draagvlak hiervoor is. Aan het energiebeleid wordt getwijfeld, veel mensen vinden het plan ambitieus, maar in een heleboel opzichten niet haalbaar." Vooral de ecologische component is ondergesneeuwd, stelt Ponson. "We hebben de laatste tien jaar in mijn ogen beroerd weinig gedaan aan natuur en milieu. Het is typisch dat de regering in 2011 een stakeholdersvergadering organiseert over een concept raamwet milieu, die anno 2015 nog niet eens op de rol staat van het parlement. De Staten gaan voor 2016 de wet niet eens veranderen. Milieu-eisen worden door de regering ad hoc opgesteld. We hebben Directie Natuur en Milieu, maar die is gehandicapt, omdat die juridische elementen mist." Ponson veronderstelt dat de overheid deze thema's expres laat liggen. "De overheid heeft liever bewegingsvrijheid en beleidsvrijheid. Als je bijvoorbeeld kijkt naar de PPP-projecten (onder meer de Green Corridor, red.) dan krijg je het idee dat de regering helemaal geen beperkingen wil hebben. Deze houding staat in schril contrast met wat de minister-president Mike Eman internationaal etaleert."

Ponson ziet een uitdaging voor ons eiland. "De uitdaging van Aruba is om de discussie over duurzame ontwikkeling weer terug te brengen in het algemene vaarwater van de VN. Duurzaamheid is niet alleen energie en het terugdringen van fossiele brandstoffen." Ponson wil dat alle thema's op tafel worden gegooid. "De vraag is: hoe gaan we dat aanpakken? Er moet een discussie worden opgestart, want zeventien doelen zijn een vette kluit. Alle actoren, zoals jeugd, NGO's werkgevers, werknemers en de overheid moeten aan boord komen. Het huidige sociale dialoog moet worden uitgebreid."

De huidige regering steunt de nieuwe VN-doelen, stelt fractie leider Herdé. "Ik heb nog niet alle doelen onder ogen gezien, maar ik kan wel zeggen dat het parlement alle punten ondersteunt." Hij stelt dat ze naar aanleiding van deze agenda duurzaamheid breder willen gaan trekken dan alleen energie. "Wij willen duurzaamheid op alle niveaus zien, zoals in het onderwijs, als het gaat om deugdelijk bestuur en financiën. Aruba kent genoeg voorbeelden, zoals de omgang met de begroting, die laten zien dat dat nodig is." Wel stelt hij dat het halen van de doelen een uitdaging is, omdat Aruba een klein eiland is. "Voor kleine eilanden zijn deze doelen een veel grotere uitdaging dan voor grote landen en steden. Iedereen naar school laten gaan en laten slagen met een diploma is voor een onderwijsinstelling in een stad als Amsterdam makkelijker." Toch zegt hij dat de regering deze uitdaging niet zal schuwen. "We gaan kijken hoe we deze eisen kunnen invoeren, op onze eigen manier en met onze eigen consequenties. We willen duurzaamheid breder gaan trekken en zoveel mogelijk aan de eisen van de VN voldoen. Wij willen een voorbeeld zijn voor de andere eilanden binnen het Koninkrijk."

20 oktober: TNO moet gaan samensmelten met Aruba

ORANJESTAD — TNO Caribbean Branche Office moet over vier jaar niet meer weg te denken zijn uit onze maatschappij. Dat wil vestigingsdirecteur Jan Ebbing bereiken. In september tekende het kennisinstituut voor een verlenging van de samenwerking. Bestaande projecten zoals de bouw van de Smart Community Aruba (SCA) worden voortgezet. Het instituut ziet uitdaging in de aanpassing van de huidige bouwverordening en wil mogelijk een bijdrage leveren aan het ontwikkelen van een zo schoon mogelijke raffinaderij.

TNO Caribbean Brache Office stelde afgelopen week zijn deuren open voor de lokale pers. Het TNO-team stond klaar om alle vragen te beantwoorden over bestaande en nieuwe projecten, de functie van TNO en hun rol in de maatschappij. Tot op heden was het instituut moeilijk bereikbaar en leken zij zich te hullen in een zweem van geheimzinnigheid. En precies daar willen zij vanaf nu verandering in brengen. TNO wil af van haar gesloten imago en wil zich meer openstellen voor het publiek. Daarbij willen zij benadrukken dat TNO een onafhankelijk opererend kennisinstituut is en niet werkt voor de overheid.

“Wij hebben in principe geen geheimen”, benadrukt vestigingsdirecteur Ebbing meermalen. “Tenzij de klant vraagt om vertrouwelijkheid.” Hij ziet dat het deels hun eigen schuld is dat mensen twijfelen aan de functie van TNO. “Ik moet eerlijk toegeven dat het deels onze eigen schuld is dat men denkt dat wij werken in naam van de overheid of dat men niet goed weet wie of wat TNO is. Wij zijn natuurlijk geen commercieel bedrijf. Een handicap van ons is dat onze mensen inhoudelijk gedreven zijn, maar niet echt bezig zijn met het uitdragen van hun verhaal. Daarom hebben we deze dag georganiseerd.” TNO wil de lokale bevolking meer betrekken bij het instituut. “In het voorjaar willen wij een opendag organiseren waarbij iedereen welkom is en kan zien met wat voor projecten wij bezig zijn. Iedereen kan hier met vragen binnenstappen.” Het kennisinstituut moet over vier jaar niet meer weg te denken zijn uit de maatschappij. “Ons doel is om te blijven en dat wij straks bij Aruba gaan horen. Dat niemand zich straks meer afvraagt wat wij hier doen en dat iedereen het logisch vindt dat wij hier zijn”, aldus Ebbing.

TNO vestigde zich vier jaar geleden op ons eiland om steun te bieden bij de verduurzaming van het eiland. Ebbing is blij dat de samenwerking met Aruba voor vier jaar is voortgezet. “Het voelt voor mij persoonlijk als een bevestiging dat wij op de goede weg zijn.” Een belangrijk speerpunt is nog steeds de opzet en bouw van de SCA die tot op heden plat ligt. “Wij geloven nog steeds in de opzet van de SCA. Wij denken dat je met dit project veel bedrijven kan trekken die bijvoorbeeld hun nieuwe windmolens of hun nieuwe zonnepanelen hier in het echt willen komen testen. Ook is het goed voor de lokale spelers, zoals WEB en Elmar, die met deze wijk veel praktijkkennis opdoen over duurzame energie en dit kunnen uitdragen naar andere landen.”

Maar TNO is uiteindelijk niet verantwoordelijk voor de uitvoering van deze projecten, legt medewerker Robert-Jan Moons uit. Dat projecten zoals de SCA vertraging oplopen, heeft niets met hen te maken, stelt hij. “Wij geven advies aan de betrokken organisaties, maar de verantwoordelijkheid voor de realisatie van de projecten ligt bij de klant. Wij zullen bijvoorbeeld nooit zelf een windpark aanleggen, wij adviseren alleen hoe hij dat duurzaam kan doen. De klant kan zelf beslissen of hij ons advies overneemt en dan kunnen wij hem eventueel begeleiden bij de implementatie daarvan.” Directeur Ebbing vult aan: “Het idee van de SCA is van ons, wij hebben hier de kennis uit Nederland voor. Maar het is niet ons project, wij hebben het als het ware overgedragen. Het is nu een project van het Land Aruba en haar partners.”

Naast de lopende projecten richt TNO zich ook op nieuwe uitdagingen. Zo zijn zij onlangs gestart met het zonnepanelenproject op scholen. Ebbing: “Iemand van ons zei: ‘is het niet een leuk idee om zonnepanelen op scholen te plaatsen? Zo krijgen de kinderen kennis over duurzaamheid en gaan ook de energiekosten omlaag. Het is een win-win situatie.’” De zonnepanelen worden allemaal gefinancierd door water- en energiemaatschappij WEB. “De extra energie levert geld op voor WEB. In ruil voor dat de school haar dak uitleent, geeft WEB een bedrag aan de school waardoor zij onderhoud kan plegen.”

Daarnaast wil TNO Dienst Openbare Werken (DOW) helpen bij het aanpassen van de huidige bouwverordening. “Deze is verouderd en moet worden aangepast, zodat er met duurzame materialen kan worden gebouwd. Zo moeten we bijvoorbeeld kijken welk materiaal voor muren straks worden toegestaan.” Tot slot wil TNO mogelijk een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van een zo’n schoon mogelijke raffinaderij. “Wij kunnen mogelijk een bijdrage leveren aan de revitalisering van de raffinaderij. Ik weet niet of we een groene raffinaderij kunnen creëren, maar we kunnen wel proberen te voorkomen dat het een vieze raffinaderij wordt.” Op de vraag of zij in de 100 procent duurzame visie van de regering geloven, zegt Ebbing: “We steunen de duurzame visie, maar ik heb al vaker aangegeven dat ik 100 procent niet realistisch vind. Wel kunnen we misschien 75 procent duurzame energie halen met soms uitschieters naar 100 procent. Dat is al heel mooi als je kijkt naar andere landen.”

28 oktober: Vliegwielen WEB voor opslag energie

ORANJESTAD — Bij de opening van de zesde Green Aruba conferentie gisteren was duurzame energie het onderwerp van de dag. In het kader daarvan kondigde WEB een nieuw energieopslagsysteem aan.

Premier Mike Eman opende de zesde Green Aruba Conference met een toespraak over de kracht van eilandbewoners. De klimaatverandering heeft voor de Caribische eilanden veel gevolgen, zei hij. “Maar God heeft eilandbewoners gezegend met een sterk karakter.” Als voorbeelden noemde de premier Montserrat dat in 1995 verwoest werd door een vulkaan, Grenada dat een orkaan te verduren kreeg en waar 90 procent van de huizen weg was en Haïti waar in 2010 een enorme aardbeving was. “Iedereen ging de volgende dag aan het werk om het eiland weer op te bouwen.”

Volgens Eman is het belangrijk om als eilanden gezamenlijk aan de toekomst te denken en te strijden tegen de gevolgen van klimaatverandering door duurzaamheid. Daarbij haalde hij ook de Visie 2020 aan, waarin staat dat Aruba in dat jaar onafhankelijk moet zijn van fossiele brandstoffen. Een panel van internationale experts discussieerde vervolgens over het onderwerp van nieuwe en duurzame energie. De panelleden spraken hun waardering uit over Visie 2020 en over de verbetering in infrastructuur en het niveau van technologie op Aruba.

Overigens waarschuwde de Carbon War Room in 2013 al, in het onderzoeksrapport Smart Growth Pathways, dat 100 procent onafhankelijkheid van fossiele brandstof in 2020 onhaalbaar lijkt. Slechts met zeer grote inspanning zou 80 procent gehaald kunnen worden, concludeerden de onderzoekers twee jaar geleden.

Water- en energiebedrijf WEB kondigde tijdens de eerste dag van Green Aruba een nieuw systeem aan om energie op te slaan door middel van een zware dynamo, die aangedreven wordt door een vliegwielen. Als er bijvoorbeeld meer energie uit zonnepanelen of windmolens komt dan er energiebehoefte is, kan de overtollige energie opgeslagen worden. Het vliegwielen draait sneller naar mate er meer energie opgeslagen wordt. Als de opbrengst qua energie minder is, wordt de energie weer uit het vliegwielen gehaald en gaat het langzamer draaien.

Op Green Aruba 2013 tekende WEB al een intentieverklaring met Canadese fabrikant Temporal Power van het systeem, maar nu pas is er akkoord over de installatie. Dat komt doordat WEB vorig jaar vrijwel alle projecten tijdelijk stil legde vanwege financiële problemen bij het bedrijf.

29 oktober: ‘Milieuwet over enkele maanden naar parlement’

ORANJESTAD — De lang vertraagde milieuwet wordt in de komende maanden eindelijk aan het Arubaanse parlement aangeboden. Volgens Milieu-minister Mike de Meza (AVP) ligt het wetsontwerp nog bij Directie Natuur en Milieu (DNM) en Directie Wetgeving en Juridische Zaken (DWJZ) en heeft het voorbereiden van de wet lang geduurd vanwege ‘verschillende technische aanpassingen’.

Ariën Rasmijn sprak voor nieuwssite Caribisch Netwerk met minister De Meza. Om welke aanpassingen het gaat wil de minister niet zeggen. “Het is fatsoenlijk om de wet eerst aan het parlement voor te leggen.” Een jaar geleden verklaarde De Meza tijdens de Green Aruba conferentie dat de wet vastzat en dat de vertraging voornamelijk lag bij de definities van bepaalde producten, zoals plastic zakken en verpakkingen.

De Meza verklaarde toen de milieuwet nog voor het derde kwartaal van dit jaar naar de Staten te kunnen sturen. Inmiddels is de aanleg gestart van het Green Corridor-project, dat bestaat uit een verdubbeling van de snelweg tussen de luchthaven Reina Beatrix en Pos Chiquito en uitbreiding van de toevoerwegen vanaf Pos Chiquito naar San Nicolas. Daarbij zijn flinke stukken vegetatie verwijderd. Volgens De Meza had een milieuwet deze werkzaamheden niet bemoeilijkt.

Nog een wet die lang op zich heeft laten wachten is die van Aruba Marine Park, waarin de wateren rond Aruba tot officieel natuurgebied worden verklaard. Volgens de minister wordt een nieuwe commissie ingesteld om met een conceptbeleid te komen en zoekt de Arubaanse regering technische bijstand van buitenaf. Uiteindelijk wordt die wetgeving later toegevoegd aan de milieuwet. De Meza ontkent desgevraagd dat er niets wordt gedaan aan illegale vuilstortplaatsen op het eiland. Sterker nog, de City Inspector die belast is met controle en handhaving ‘heeft het druk en vergeleken met vijftien jaar geleden is het eiland nog nooit zo schoon geweest’.

Onderwijs

02 oktober: Onderwijs-minister wil meer opties naast bestaande onderwijsaanbod

ORANJESTAD — Het publieke en gesubsidieerde onderwijssysteem biedt momenteel weinig opties voor leerlingen die onder andere graag in het Engels of tweetalig willen studeren. Daar wil Onderwijs-minister Michelle Hooyboer-Winklaar

verandering in brengen. Zij wil de mogelijkheden van meertalig onderwijs onderzoeken. “Daar kan niet langer mee gewacht worden. Ons onderwijssysteem moet voldoen aan de behoefte en vraag van elke leerling. Op dit moment is dat niet het geval”, laat Winklaar weten.

Het ministerie van Onderwijs constateert de laatste jaren een grote verandering in populatie, net als de rol van de taal in de samenleving en onder jongeren met de direct daarbij gepaard gaande consequenties in het onderwijs. “Het systeem van ‘one size fits all’ gaat niet meer op. Er is dringend behoefte aan diversificatie van het onderwijs.” Al jaren worden leerlingen die in aanmerking komen voor havo- of vwo-onderwijs geselecteerd op basis van hun beheersing van de Nederlandse taal. Terwijl niet alle studenten kiezen voor een vervolgopleiding in Nederland. In dat geval is de Nederlandse taal van ondergeschikt belang, maar toch kan een jongere dan niet doorstromen naar het bij de leerling passende onderwijsniveau. Zo’n jongere mist dan de boot, terwijl het geen probleem had opgeleverd als de selectie bijvoorbeeld in het Engels had plaatsgevonden. Door het huidige systeem wordt, volgens Winklaar, ‘de werkelijke capaciteit van de jongeren niet in alle gevallen onderkend’.

Het ministerie gaat niet ‘opnieuw het wiel uitvinden’, maar kijkt naar ‘best practices’ in de regio en wereldwijd. De minister deed dat onlangs tijdens haar bezoeken aan St. Maarten, Canada en Amerika. “In St. Maarten bijvoorbeeld zijn scholen voor het voortgezet onderwijs die Engelstalig onderwijs geven, wat erkend is door de Caribbean Examination Council (CXC). Een samenwerking tussen vijftien landen in het Caribisch gebied waar Engels de voertaal is. Ook zijn er scholen die een zogenaamd IB-diploma (The International Baccalaureate Organization, red.) aanbieden. Een internationaal programma dat wordt aangeboden op 3800 scholen in 147 landen wereldwijd.” Een andere optie is Tweetalig Onderwijs (TTO).

Rector Hans Timmermans van Colegio Arubano was voorheen rector van een zogenaamde TTO-school. Meertalig onderwijs is hem dus niet vreemd. Hij vertelde onlangs in een interview met Amigoe hoe dat in Nederland werkt. “In Nederland, als je tweetalig vwo doet, praat je vanaf de eerste seconde alleen maar Engels in de klas. Ook boeken en toetsen zijn in het Engels.” Hij maakt duidelijk dat dit alleen voor de eerste drie jaar geldt. “Daarna is nog maar een aantal vakken in het Engels, de rest gaat weer in het Nederlands. Want de kinderen in Nederland moeten het centraal schriftelijk examen doen.” Hij geeft aan dat er wel ontwikkelingen gaande zijn. Deze week spreekt hij in Nederland met het Europees platform. “Om te kijken in hoeverre het al gevorderd is dat als je als school een tweetalige opleiding hebt, je ook examens in het Engels hebt.” Een TTO dus die verder gaat dan alleen de eerste drie jaar.

Timmermans licht toe dat een school niet zomaar een TTO-school is: “Je bent niet zomaar een TTO, omdat je in het Engels gaat lesgeven. Docenten moeten opgeleid en gecertificeerd worden.” Dat zou kunnen, zo geeft hij aan, door een TTO-deskundige naar Aruba te halen, die docenten opleidt. Daarnaast moet ook een ‘stuk internationalisering in het programma’ worden opgenomen. “Daar hangt wel een kostenplaatje aan.” TTO is volgens hem dus een onderzoek waard. Maar hij kan zich ook voorstellen dat er een ‘hele typische Nederlandse stroom’ wordt opgezet. “Voor kinderen die op een gegeven moment echt weten: wij gaan in Nederland studeren. En dan moet je ook rücksichtslos bij wijze van spreken alles in het Nederlands gaan doen.” Maar zo kan hij zich ook voorstellen om iets met een Spaanstalige stroom te gaan doen, omdat de groep die deze taal spreekt ook steeds groter wordt. “En je zult iets richting Amerika moeten doen.”

Het ministerie wil graag samenwerken met scholen die diversificatie van het onderwijssysteem ondersteunen. “Het doel is om de mogelijkheden schooljaar 2016-2017 te introduceren”. Overigens blijft het voortgezet onderwijs conform het Nederlandse systeem mavo, havo en vwo, zoals we dat kennen op Aruba, bestaan. “Dit wordt niet vervangen”, benadrukt Winklaar. “Wij hebben een commitment met Nederland om de gelijkwaardigheid en daarmee de diplomagelijkstelling van de genoemde onderwijstypes te blijven waarborgen.” Maar de minister wil dus, om het maximum aan potentieel uit de leerling te halen en de ontwikkeling van talent niet te hinderen, dat er meer opties komen voor ouders en leerlingen naast het bestaande onderwijsaanbod.

22 oktober: Jeugd rapport over generatie Y gepresenteerd

ORANJESTAD — Jeugd-minister Paul Croes maakte vanochtend in het Atia-gebouw samen met professor Ryan Peterson van de Universiteit van Aruba (UA) het 700 pagina’s tellende rapport over jongeren genaamd Youth Engagement Sustainability Study (YESS) openbaar. Croes gaf ruim een jaar geleden de opdracht tot het onderzoek om meer inzicht te krijgen in de belevingswereld van de jeugd. Het bijzondere is dat het zogenaamde veldonderzoek door jongeren zelf werd uitgevoerd. 16 studenten stapten in groepen van twee op 2110 jongeren af met een acht thema’s tellende vragenlijst waaronder onderwijs en werk. De onderzoeksresultaten vormen de basis van beleidsvorming voor de portefeuille Jeugd, Arbeid en Sociale Zaken. Ook moet het dienen als werkstuk voor internationale fondsenwerving en bijeenkomsten. Amigoe belichtte reeds in april en mei van dit jaar de highlights uit het rapport waar normen en waarden onder jongeren en met name hun drijfveren centraal staan.

Diversen

29 oktober: Investeren in duurzame sociale infrastructuur

ORANJESTAD — Naast veel technische ontwikkelingen en wat de beste opties zijn voor Aruba, werd gisteren op de tweede en laatste dag van de Green Aruba Conferentie ook gesproken over een duurzame sociale infrastructuur. “Als eiland hoef je het niet met de ‘afgedragen kleren’ van een grotere broer of zus te doen”, betoogde Integral-CEO Egbert Perry.

De CEO van het duurzaam vastgoedbedrijf Integral wil niet hetzelfde verhaal vertellen als de andere genodigden die afgelopen dagen hebben verteld en wijzigt op het laatste moment zijn speech in een totaal ander onderwerp. Het aanwezige publiek in de conferentiezaal van het Marriott veert op en luistert aandachtig naar Perry. Geboren op Antigua weet hij hoe het leven op een eiland is en als nummer negen in een gezin van elf kinderen weet hij precies hoe het met afdankertjes gaat. “Je krijgt de kleren van je zeven oudere broers en voor het bij jou is, is het afgedragen en uit de mode.”

Met dit voorbeeld wil Perry duidelijk maken dat eilanden als Aruba geen genoeg moeten nemen met duurzame systemen die andere landen al hebben gebruikt en eigenlijk niet zo goed bij het eiland passen of achterlopen qua ontwikkeling. “Het moet afgelopen zijn met tweedehands burgerschap”, vindt hij. “Je hoeft niet een afdankertje van iemand anders te gebruiken, je hoeft ook niet opnieuw het wiel uit te vinden. Bedenk zelf wat jouw eiland vooruitheeft.”

Jongeren die een opleiding gaan volgen, vertrekken vaak van het eiland en zetten hun kennis in ten behoeve van een ander land, ziet Perry. “Er is sprake van een braindrain. Daardoor wordt de natuurlijke bevolkingsgroei verstoord.” Volgens hem moet een land allereerst kijken naar de sociale infrastructuur. Van ziekenhuizen en scholen tot wellness centra, de overheid moet er alles aan doen om de nieuwe generatie op het eiland te houden en ervoor te zorgen dat zij niet elders op zoek gaan naar een betere kwaliteit van leven.

Wat dit met duurzaamheid en Green Aruba te maken heeft? Alles, vindt Perry. “Om duurzaam te kunnen zijn, heb je geld nodig. Dan moet de economie dus groeien. En alleen als de bevolking groeit, ook qua kennis, kun je die duurzaamheid betalen.” Daarbij wijst hij op het belang van een beleidsplan. “Een gezegde in de zakenwereld is: als er geen strategisch plan is, lijken alle verleidingen mogelijkheden. Dan is ineens alles een optie, omdat je niet kunt zeggen wat wel of niet bij het plan hoort.” Daarbij geeft hij complimenten voor de Visie 2020, waar de overheid zich strikt aan wil houden.

Voor groei in de regio is differentiatie (onderscheid) nodig, voor groei in de wereld diversificatie (afwisseling). “Dat is een moeilijke uitdaging met een krimpende en veranderende bevolking. Hoe kun je als eiland duurzame en economische groei bereiken zonder je geboorterecht kwijt te raken?”, geeft Perry het aandachtig luisterende publiek als vraag mee. Daarmee bedoelt hij dat het eerste recht op het bevolken en ontwikkelen van het land bij de eilandbewoners ligt en niet bij buitenstaanders.

Het grootste applaus op deze laatste dag van de zesde Green Aruba Conference is niet voor het technische verhaal over zonnepanelen die ook aan de onderkant licht opvangen. Niet voor de zoveelste uiteenzetting van een systeem waarbij ‘overtollige energie’ dankzij airco’s opgeslagen wordt in ijs en dat voor Aruba een uitstekende optie lijkt. Ook niet voor de afsluitende woorden van Infrastructuur-minister Benny Sevinger - ‘we zijn ervan overtuigd dat we Visie 2020 gaan halen’- maar voor het nuchtere en menselijke betoog van Perry, die oproept om als eilandbewoners in de regio samen sterk te staan in de strijd voor duurzaamheid.

* * * * *